

Portugalska Država morat će nadoknaditi štetu radnicima Air Atlantisa, bivšem društvu kćeri TAP-a

Portugalski Vrhovni sud bio je dužan Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku u vezi s pojmom „prijenos pogona“

Direktiva Unije¹ određuje da „prijenosom“ valja smatrati prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet radi obavljanja gospodarske djelatnosti, bez obzira na to je li ta djelatnost glavna ili sporedna. Direktiva se primjenjuje na svaki prijenos poduzeća, pogona ili dijela poduzeća ili pogona na drugog poslodavca koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća. Direktiva određuje da se prava i obveze prenositelja, koji na dan prijenosa proizlaze iz postojećeg ugovora o radu ili radnog odnosa, na temelju takvog prijenosa prenose na preuzimatelja.

Air Atlantis (u daljnjem tekstu: AIA), društvo osnovano 1985. i aktivno u sektoru neredovitog zračnog prijevoza (čarter letovi), likvidirano je u veljači 1993. U okviru toga J. F. Ferreira da Silva i Brito i 96 drugih osoba kolektivno su otkazani ugovori o radu. Počevši od svibnja 1993. TAP, glavni dioničar AIA-e, počeo je obavljati jedan dio letova koje se AIA bila obvezala obaviti tijekom razdoblja od 1. svibnja do 31. listopada 1993. TAP je također obavio određen broj čarter letova, na tržištu na kojem do tada nije bio aktivan s obzirom na to da se predmetnim rutama dotada služila AIA. U tu svrhu TAP se koristio dijelom opreme koju je koristila AIA za svoje djelatnosti, osobito četirima zrakoplovima. TAP je također na sebe preuzeo obvezu plaćanja najamnine za te zrakoplove te je preuzeo uredsku opremu AIA-e koja se nalazila u uredima u Lisabonu i Faru (Portugal) te drugu pokretnu imovinu. Usto, TAP je zaposlio određen broj bivših zaposlenika AIA-e.

J. F. Ferreira da Silva i Brito i 96 drugih radnika podnijelo je Tribunalu do Trabalho de Lisboa (Radni sud u Lisabonu) tužbu kojom su osporavali svoj kolektivni otkaz. Zahtijevali su vraćanje na posao u TAP i isplatu svojih plaća. Tribunal do Trabalho de Lisboa zaključio je da postoji prijenos pogona i naložio da se radnici vrate na odgovarajuće poslove te da im se isplati naknada štete. Odlučujući o žalbi Tribunal da Relação de Lisboa (Žalbeni sud u Lisabonu) poništio je prvostupanjsku presudu. Radnici su tada podnijeli kasacijsku žalbu Supremo Tribunalu de Justiça (portugalski Vrhovni sud), koji je presudom iz 2009. odlučio da kolektivni otkaz nije bio nezakonit. Taj je sud smatrao da, kako bi se zaključilo da postoji prijenos pogona, nije dovoljno da se gospodarska aktivnost „jednostavno nastavi“ s obzirom na to da je također potrebno da se očuva i identitet pogona. Pojedini radnici su od Supremo Tribunala de Justiça zahtijevali da Sudu uputi zahtjev za prethodnu odluku, ali portugalski Vrhovni sud smatrao je da ne postoji nikakva relevantna sumnja u tumačenje prava Unije koja bi nalogala postavljanje zahtjeva za prethodnu odluku.

Radnici su tada Varasu Cíveis de Lisboa (Prvostupanjski sud u Lisabonu) protiv Portugalske Države podnijeli tužbu za građansku izvanugovornu odgovornost zahtijevajući da joj se naloži naknada određene pretrpljene materijalne štete. Tvrdi da je predmetna presuda Supremo Tribunala de Justiça očito nezakonita jer (i) sadržava pogrešno tumačenje pojma „prijenos pogona“

¹ Direktiva Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL L 82, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 151.)

u smislu Direktive i (ii) jer je Supremo Tribunal de Justiça povrijedio svoju obvezu da Sudu uputi pitanja u svrhu tumačenja prava Unije. Varas Cíveis de Lisboa Sud pita (i) obuhvaća li pojam Direktive „prijenos pogona“ situaciju u kojoj su se nalazili radnici AIA-e, (ii) je li Supremo Tribunal de Justiça bio dužan Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju toga pojma i (iii) je li portugalski zakon protivan pravu Unije zbog činjenice da se njime kao preduvjet za zahtjev za naknadu štete protiv države zahtijeva poništenje odluke kojom se nanosi šteta.

Svojom današnjom presudom **Sud izjavljuje da pojam Direktive „prijenos pogona“ obuhvaća predmetnu situaciju.**

Sud podsjeća da u situaciji koja se odnosi na sektor zračnog prijevoza **prijenos opreme treba smatrati ključnim elementom za ocjenu postoji li „prijenos pogona“ u smislu Direktive; usto ističe da je TAP stupio na mjesto AIA-e u ugovorima o najmu zrakoplova i da je potonje stvarno koristio, što svjedoči o preuzimanju neophodnih elemenata za nastavak djelatnosti koju je prethodno obavljala AIA.** Sud također ističe da je preuzet određen broj druge opreme. Dodaje da upravo **funkcionalna veza međuovisnosti i komplementarnosti između različitih prenesenih faktora čini relevantan element za zaključak o očuvanju identiteta prenesenog subjekta.** Naime, zadržavanje takve funkcionalne veze omogućuje preuzimatelju da se koristi potonjima iako su nakon prijenosa uključeni u novu različitu organizacijsku strukturu, kako bi nastavio istovjetnu ili sličnu gospodarsku djelatnost.

Sud također izjavljuje da je, kako bi otklonio rizik pogrešnog tumačenja prava Unije, Supremo Tribunal de Justiça njemu bio dužan uputiti zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju pojma „prijenos pogona“ u smislu Direktive. Naime, Sud smatra (i) da je riječ o sudu protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka i (ii) da su postojale različite odluke sudova nižeg stupnja u pogledu tumačenja toga pojma te stalne poteškoće pri njegovu tumačenju u različitim državama članicama.

Naposljetku, Sud određuje da **se pravo Unije protivi nacionalnom zakonodavstvu poput portugalskog, kojim se kao preduvjet za utvrđenje odgovornosti države zahtijeva poništenje odluke kojom se nanosi šteta, premda je takvo poništenje u praksi isključeno.** Sud ističe da takvo nacionalno pravno pravilo može pretjerano otežati ostvarivanje naknade štete nastale zbog povrede prava Unije jer su slučajevi u kojima bi se odluke Supremo Tribunala de Justiça mogle preispitati jako ograničeni.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106